

TAVSİYE KARARI

ŞİKAYET NO : 02-2013/101
KARAR NO : 2013/ 01
ŞİKAYETÇİNİN ADI, SOYADI : T. E.
ŞİKAYETÇİNİN ADRESİ :
ŞİKAYET EDİLEN İDARE VE ADRESİ: Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Başkanlığı
Bilkent/ANKARA
Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi
Başkanlığı (ÖSYM)
Bilkent/ANKARA
ŞİKAYET BAŞVURU TARİHİ : 10.6.2013
KARAR TARİHİ : 19.7.2013

USÛL

I- ŞİKÂYET BAŞVURU SÜRECİ

1) Şikâyet başvurusu 10.06.2013 tarihinde Kurumun resmi internet adresi aracılığıyla elektronik ortamda yapılmıştır. Şikâyet başvurusunun karara bağlanması için 28.3.2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 46. maddesinin birinci fıkrası ve İmza Yetkileri Yönergesinin 7. maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi uyarınca, şikâyetin esas yönünden incelenmesi için Kamu Başdenetçisine gönderilmesine karar verilmiştir.

II- ÖN İNCELEME SÜRECİ

2) Şikâyet başvurusunun ön incelemesinde şikâyet edilen idare ÖSYM Başkanlığı olsa da konuyla ilgili karar alıcı olarak Yükseköğretim Kurulunun da sorumlu olduğu tespit edilmiş, şikâyet başvurusunun diğer şartları taşıdığı ancak idari başvuru yollarının tüketilmemiş olduğu görülmüştür. Şikâyetçinin her iki sınava girebilecekken sınavlardan birini tercih etmesi durumunda kalması diğer sınav sonucu elde edebileceği haklar açısından bir telafisi güç veya imkânsız zarar oluşturmaktadır. Bu nedenle 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 17. maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca idari başvuru yollarının tüketilmesi koşulu aranmadan inceleme ve araştırma aşamasına geçilmiş, şikâyet dosyasının Kamu Başdenetçisine sunulmasına engel bir eksikliğin bulunmadığı tespit edilmiştir.

OLAY VE OLGULAR

I- ŞİKÂYETİN KONUSU, HUKUKİ SEBEPLER VE İSTEMİN ÖZETİ

3) Şikâyet hem Açıköğretim Fakültesi Adalet Programı hem de Teknik Eğitim Fakültesi mezunu olan şikâyetçinin ÖSYM'nin aynı gün ve saatte (21 Temmuz 2013, saat 9:30) yapacağını duyurduğu Dikey Geçiş Sınavı (DGS) ve Teknik Öğretmenler için Mühendislik

Tamamlama Programları Giriş Sınavının ikisine de girmek istemesi hakkındadır. Şikâyetçi E. bu iki sınavın farklı tarihlerde yapılmasını talep etmektedir.

Hukuki Dayanak:

6.11.1981 tarihli ve 17506 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu

4.2.2011 tarihli ve 27836 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 6114 Sayılı Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun

12.5.1992 tarihli ve 21226 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 3795 Sayılı Bazı Lise, Okul ve Fakülte Mezunlarına Unvan Verilmesi Hakkında Kanun

7.8.1992 tarihli ve 21308 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Teknik Öğretmenler için Düzenlenecek Mühendislik Programlarının Uygulama Esas ve Usulleri Yönetmeliği

19.2.2002 tarihli ve 24676 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Meslek Yüksekokulları ve Açıköğretim Ön Lisans Programları Mezunlarının Lisans Öğrenimine Devamları hakkında Yönetmelik

II-ŞİKÂYET KONUSU OLAYLAR

A) Dosyadaki bilgi ve belgelerin özeti:

4) a) Meslek Yüksekokulları ile Açıköğretim Önlisans Programları Mezunlarının Lisans Öğrenimine Dikey Geçiş Sınavı (DGS) 2013 yılı kılavuzunun giriş kısmı: DGS kılavuzunun yayımlanması ve uygulanması, Yükseköğretim Genel Kurulunun 18.4.2013 tarihli toplantısında uygun görülmüştür. Kılavuz, ÖSYM Yönetim Kurulunun 21.5.2013 tarih ve 2013/11.11 sayılı kararı ile onaylanmıştır.

b) Yüksek Öğretim Kurulunun 7.6.2013 tarihli “Teknik Öğretmenler için Mühendislik Tamamlama Programı Başlıyor” başlıklı duyurusu: Teknik Öğretmen Unvanı Alanlar için Mühendislik Tamamlama Programına Giriş Sınavının ÖSYM tarafından yapılacağı ve başvurularının 10-17 Haziran 2013 tarihleri arasında alınacağı belirtilmiştir.

c) Teknik Öğretmenler için Mühendislik Tamamlama Programları Giriş Sınavı 2013 yılı Kılavuzunun giriş kısmı: Teknik Öğretmenler için Mühendislik Tamamlama Programları Giriş Sınavı 3795 sayılı Kanunun 4. maddesi gereğince hazırlanan 7.8.1992 tarih ve 21308 sayılı Teknik Öğretmenler için Düzenlenecek Mühendislik Programlarının Uygulama Esas ve Usulleri Yönetmeliğinin 6. maddesi ile Yükseköğretim Genel Kurulu 6.6.2013 tarihli kararı uyarınca, ÖSYM tarafından her yıl bir defa merkezi olarak yapılacaktır.

d) Kurumumuzca Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığına (ÖSYM) yazılan 18.6.2013 tarih ve 1773 sayılı bilgi-belge isteme yazısı.

e) ÖSYM Başkanlığının 3.7.2013 tarih ve 17178 sayılı cevabi yazısı: Bu yazıda her iki sınava katılacak aday portföylerinin farklı olduğu, Mühendislik Tamamlama Sınavına Teknik Öğretmenlerin, DGS’ye ise iki yıllık eğitim veren meslek yüksekokulu ve açık öğretim ön lisans mezunlarının gireceği ifade edilmiştir. Ayrıca iki sınavda birden başarı gösteren

adayların giriş yaptıkları Mühendislik programlarında farklı seviye, müfredat ve muafiyete tabi olacakları belirtilmiş ve Yükseköğretim Kurulunun farklı aday grubuna yönelik iki ayrı sınavın aynı tarihlerde yapılmasına yönelik kararında isabetsizlik bulunmadığı vurgulanmıştır.

B) Olaylar

5) Şikâyet başvuru dilekçesindeki ilgili olaylar özetle şöyledir:

Şikâyetçi T.E.nin beyan ve ibraz ettiği mezuniyet belgelerine göre hem Açıköğretim Fakültesi Adalet Programını hem de Teknik Eğitim Fakültesini bitirmiştir.

DGS kılavuzuna göre başvurular 27 Mayıs-5 Haziran 2013 tarihleri arasında alınmıştır. Sınav tarihi ve saati 21 Temmuz 2013 ve saat 9:30 olarak ilan edilmiştir.

Mühendislik Tamamlama kılavuzuna göre başvurular 10-17 Haziran 2013 tarihleri arasında alınmıştır. Sınav tarihi ve saati ise 21 Temmuz 2013 ve saat 9:30 olarak ilan edilmiştir.

Kurumumuzun 18.6.2013 tarih ve 1773 sayılı bilgi-belge isteme yazısına ÖSYM Başkanlığı Hukuk Müşavirliğinin verdiği 3.7.2013 tarih ve 17178 sayılı cevabına göre Mühendislik Tamamlama sınavı 2006 yılından bu yana ilk defa uygulanacaktır.

Şikâyetçi E. DGS ve Mühendislik Tamamlama sınavlarının çakışmasına ilişkin şikâyetlerini ÖSYM Başkanlığına sosyal medya üzerinden iletmiştir. Ancak bu iki sınavın belirtilen tarihlerde yapılacağı cevabını almıştır.

III-ŞİKÂYET KONUSU İLE İLGİLİ MEVZUAT

6) a) 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun “Yükseköğretim Kurulunun Görevleri” başlıklı 7. Maddesinin (e) bendi: “Yükseköğretim kurumlarında eğitim - öğretim programlarının asgari ders saatlerini ve sürelerini, öğrencilerin yatay ve dikey geçişleriyle ve yükseköğretim mezunlarının bir üst düzeyde öğrenim yapmalarına ilişkin esasları Üniversitelerarası Kurulun da görüşlerini alarak tespit etmek”tir.

b) 3795 sayılı Bazı Lise, Okul ve Fakülte Mezunlarına Unvan Verilmesi Hakkında Kanunun 4. Maddesi: “Teknik öğretmenler için düzenlenecek mühendislik programlarının uygulama esas ve usulleri, Yükseköğretim Kurulunca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.”

c) 19.2.2002 tarih ve 24676 sayılı Meslek Yüksekokulları ve Açık Öğretim Ön Lisans programları Mezunlarının Lisans Öğrenimine Devamları Hakkında Yönetmeliğin “Sınav Kılavuzu ve Başvuru İşlemleri” başlıklı 6. Maddesi: “Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) her yıl, meslek yüksekokulu ve açıköğretim önlisans mezunları ile o yıl son sınıfta olup staj dışındaki mezuniyet şartlarını yerine getirenlerin hangi lisans programlarına dikey geçiş için başvurabileceklerini, bu programların koşullarını ve bu programlara alınacak öğrenci sayılarını gösteren bir kılavuz hazırlar. Bu kılavuzda, adayların nasıl başvurabilecekleri, lisans programı tercihlerini nasıl yapacakları, sınav, değerlendirme ve yerleştirme işlemleri, meslek yüksekokulu müdürlükleri ve açıköğretim önlisans programlarının bağlı olduğu birimlerce yürütülecek işlemlerle ilgili ilke ve kurallar yer alır. Bu kılavuz, Yükseköğretim Kurulunun onayı ile yürürlüğe girer. Meslek yüksekokulu müdürlükleri ile açıköğretim önlisans programlarının bağlı olduğu birimler başvurma

belgelerinin bu Yönetmelikte yer alan koşullara uygunluğunu kontrol ederek onaylanmasından, başvuru evrakının başvuru süresi sonunda ÖSYM'ye ulaştırılmasından ve son sınıflarda okuyan öğrencilerin mezuniyet işlemlerini Temmuz ayının son haftasına kadar tamamlayarak mezun olsun veya olmasın, başvursun veya başvurmasın tüm adayların akademik not ortalamalarını ÖSYM'den elektronik ortamda gönderilen listelere işleyerek bu listelerin 1 Ağustos tarihine kadar ÖSYM'ye gönderilmesinden sorumludurlar.”

d) 7.8.1992 tarih ve 21308 sayılı Teknik Öğretmenler için Düzenlenecek Mühendislik Programlarının Uygulama Esas ve Usulleri Yönetmeliğin “Tamamlama Programlarına Giriş” başlıklı 6. Maddesi: “Tamamlama programına girebilmek için adayların, Üniversitelerarası Kurul tarafından ilgili mühendislik fakültelerine hazırlatılan ve her yıl bir defa merkezi olarak düzenlenen Yeterlik Sınavında (100) tam not üzerinden en az (50) not almaları gerekir. En az (50) not alan adaylar arasında en yüksek not alan adaydan başlamak suretiyle kontenjan sayısı kadar aday programa girmeye hak kazanır.”

Yukarıda sayılan mevzuat hükümlerine göre yükseköğretimde dikey geçiş ve yüksekokul mezunlarının bir üst düzeyde öğrenim yapma ve teknik öğretmenler için düzenlenecek mühendislik programlarının uygulama esas ve usulleri Yükseköğretim Kurulunca düzenlenmektedir. YÖK tarafından belirlenen esas ve usuller çerçevesinde ÖSYM sınavlarla ilgili kılavuzları düzenlemekte ve YÖK’ün onayını almaktadır. Kılavuzlarda sınav, değerlendirme ve yerleştirme işlemleri ile ilgili ilke ve kurallar yer almaktadır.

IV-ŞİKÂYET KONUSUNA İLİŞKİN UYGULAMALAR

7) Şikâyet konusuna ilişkin benzer uygulama örneklerine rastlanmamıştır.

V-İNCELEME, ARAŞTIRMA ve SONUÇ

A) Şikâyetçinin İddiaları

8) Şikâyetçi E. DGS ve Mühendislik Tamamlama sınavlarının her ikisine de girme koşullarını taşıdığını, bu nedenle iki sınava da girmek istediğini, talebini sosyal medya aracılığıyla ilettiğini, bu talebine karşılık ÖSYM’nin aynı gün ve saatte yapacağını duyurduğu iki sınavın değişiklik olmaksızın belirtilen tarihte yapılacağı cevabını aldığını ifade etmektedir.

B) İlgili İdarenin Bilgi ve Belgeleri

9) ÖSYM Başkanlığı 3.7.2013 tarih ve 17178 sayılı cevabi yazısında her iki sınava katılacak aday portföylerinin farklı olduğunu, Mühendislik Tamamlama sınavına Teknik Öğretmenlerin, DGS’ye ise iki yıllık eğitim veren meslek yüksekokulu ve açık öğretim ön lisans mezunlarının gireceğini ifade etmiştir. Ayrıca iki sınavda birden başarı gösteren adayların giriş yaptıkları Mühendislik programlarında farklı seviye, müfredat ve muafiyete tabi olacakları belirtilmiş ve Yükseköğretim Kurulunun farklı aday grubuna yönelik iki ayrı sınavın aynı tarihlerde yapılmasına yönelik kararında isabetsizlik bulunmadığı vurgulanmıştır.

C) İlgili Kamu Denetçisinin İnceleme ve Araştırma Bulguları

10) İlgili Kamu Denetçisi tarafından yapılan inceleme ve araştırmada DGS sınav kılavuzunun yayımlanması ve uygulanmasının Yükseköğretim Genel Kurulunun 18.4.2013 tarihli

toplantısında uygun görüldüğü ve ÖSYM Yönetim Kurulunca 21.5.2013 tarihinde onaylandığı, Mühendislik Tamamlama Sınavının ise yine Yükseköğretim Genel Kurulunun 6.6.2013 tarihli kararı ile ÖSYM tarafından her yıl bir defa merkezi olarak yapılacağı ifade edildiği, her iki sınav kılavuzlarından DGS ve Mühendislik Tamamlama sınavının 21 Temmuz 2013 günü saat 9:30'da yani aynı gün ve saatte yapılacağı duyurulduğu, DGS için başvuru süresi 27 Mayıs-5 Haziran 2013 tarihleri arası iken Mühendislik Tamamlama Sınavının başvuru süresi 10-17 Haziran 2013 tarihleri arası olup Mühendislik Tamamlama Sınavına başvuruların DGS başvuru süresinin bitiminden sonra başladığının Mühendislik Tamamlama sınavının Yükseköğretim Kurulu Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliğinin 7.6.2013 tarihli yazısı ile kamuoyuna duyurulduğu tespit edilmiştir.

T. E.nin Kurumumuza yaptığı şikâyet başvurusu üzerine Mühendislik Tamamlama Sınavı için başvurunun son günü olan 17 Haziran 2013 günü ÖSYM Başkanlığı arandığı, Kamu Denetçisi Sayın Serpil Çakın'ın ÖSYM Başkanı Sayın Ali Demir ile yaptığı konuya ilişkin telefon görüşmesinde iki sınavın çakışması ile oluşan mağduriyetin ifade edildiği, ancak konunun çözümüne yönelik bir sonuç alınmadığı tespit edilmiştir.

VI-HUKUKİ DEĞERLENDİRME

D) Hukuka Uygunluk Denetimi Yönünden Değerlendirme

11) A) İki Sınava Ait İşlemlerin Ayrı Ayrı Değerlendirilmesi

a) 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 7. Maddesinin (e) bendine göre Yükseköğretim Kurulunun görevlerinden biri yükseköğretim kurumlarında eğitim - öğretim programlarının asgari ders saatlerini ve sürelerini, öğrencilerin yatay ve dikey geçişleriyle ve yükseköğretim mezunlarının bir üst düzeyde öğrenim yapmalarına ilişkin esasları Üniversitelerarası Kurulun da görüşlerini alarak tespit etmektir.

6114 sayılı Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri hakkında Kanunun "Kuruluş, görev ve yetkiler" başlıklı 3. Maddesinin 2. Fıkrasının (a) bendine göre ÖSYM Başkanlığının görev ve yetkilerinden biri "Yükseköğretim Kurulu kararlarına veya ilgili mevzuat hükümlerine istinaden başta yükseköğretim kurumlarında ön lisans, lisans veya lisansüstü öğrenim görece adayların puan sıralamasına göre tespiti veya yerleştirilmesi ile yükseköğretim kurumlarında atama veya yükselmelerde esas alınan sınavlar olmak üzere, ulusal ve uluslararası her türlü bilim, yetenek veya yabancı dil sınavları ile gerektiğinde yerleştirme işlemlerini yapmak" ve (ç) bendine göre bir diğer görevi "Sınav ölçme, değerlendirme ve yerleştirme işlemlerine yönelik yıllık sınav takvimini belirlemek, kamuoyuna duyurmak ve bu Kanunda belirlenen ilkelere göre yerine getirmek"tir. Aynı kanunun 7. Maddesinin 7. Fıkrasına göre "yükseköğretim ile ilgili sınavlar Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde yapılır." Meslek Yükseköğretim Kurulunun 6. Maddesi uyarınca ÖSYM sınavla ilgili ilke ve kuralların da yer aldığı kılavuzu hazırlar ve bu kılavuz Yükseköğretim Kurulunun onayı ile yürürlüğe girer.

Yükseköğretim Genel Kurulunun kararı ile DGS sınavının kılavuzu ÖSYM tarafından yayımlanmış ve sınav tarihi ve saati 21 Temmuz 2013 ve saat 9:30 olarak ilan edilmiştir. DGS sınavı ile ilgili olarak yapılan işlemlerde mevzuata aykırılık tespit edilmemiştir.

b) 3795 sayılı Bazı Lise, Okul ve Fakülte Mezunlarına Unvan Verilmesi Hakkında Kanununun 4. Maddesine göre teknik öğretmenler için düzenlenecek mühendislik programlarının uygulama esas ve usulleri, Yükseköğretim Kurulunca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

7.8.1992 tarih ve 21308 sayılı Teknik Öğretmenler için Düzenlenecek Mühendislik Programlarının Uygulama Esas ve Usulleri Yönetmeliğinin 6. maddesine göre “Tamamlama programına girebilmek için adayların, Üniversitelerarası Kurul tarafından ilgili mühendislik fakültelerine hazırlatılan ve her yıl bir defa merkezi olarak düzenlenen Yeterlik sınavından (100) tam not üzerinden en az (50) not almaları gerekir.” ifadesine rağmen bu sınavın 2006 yılından bu yana yapılmadığı ÖSYM'nin Kurumumuza gönderdiği cevabi yazısından anlaşılmaktadır.

Bu yıl yapılacak olan mühendislik tamamlama sınavının Yükseköğretim Genel Kurulunun 6.6.2013 tarihli kararı uyarınca, ÖSYM tarafından her yıl bir defa merkezi olarak yapılacağı duyurulmuştur. ÖSYM'nin hazırladığı kılavuzda da sınavın 21 Temmuz 2013 günü saat 9:30'da yapılacağı ilan edilmiştir. Mühendislik Tamamlama Sınavı ile ilgili olarak yapılan işlemlerde hukuka aykırılık tespit edilmemiştir.

B) İki Sınavın Aynı Gün ve Saatte Yapılması Yönündeki İşlemin Değerlendirilmesi

İki sınavın aynı anda yapılmasına ilişkin şikâyet değerlendirildiğinde, ÖSYM tarafından Mühendislik Tamamlama Programlarına katılım için düzenlenen sınavın Teknik Öğretmenler için, DGS'nin ise Meslek Yüksek Okulları ile Açık Öğretim Ön Lisans Programları mezunları için uygulanmakta olup bu sınavların farklı aday portföylerine yönelik olduğu ve bu programların farklı eğitim seviyesi, müfredat ve muafiyete tabi oldukları belirtilmekte ise de, kurumumuza T.E. tarafından yapılan şikâyet başvurusu ve benzer yönde incelenmekte olan 02.2013.239 numaralı şikâyet başvurusundan anılan sınavların aynı tarihte yapılması sebebiyle hem Teknik Öğretmen Programını tamamlamış, hem de Meslek Yüksek Okul ya da Açık Öğretim Ön Lisans Programını tamamlamış olup her iki sınava da katılmaya hak kazanmış, başarılı olduğu sınava göre tercih hakkını kullanmak isteyen adaylar olduğu anlaşılmaktadır. İki sınava da girmeye hak kazanmış adayların bu sınavlar için ayrı başvuruda bulunmalarına engel bir durum görülmemektedir.

Bu sınavlara girmeye hak kazanan adayların sırf giriş yapacakları programlarda görülecek eğitimin farklı seviyede müfredat ve muafiyete tabi oluşları gerekçesi ile aynı tarih ve saatte sınav yapılması suretiyle tercih haklarının sınırlandırılması fırsat eşitliğinin ihlalidir.

Mevzuatta konuyla ilgili açık hükümler mevcuttur. Bağlayıcılığı olmasa da insanlık için ortak ideal ölçüleri belirleyen Birleşmiş Milletler (BM) İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin 21. maddesinin 2.fıkrasına göre “herkesin ülkesinin **kamu hizmetlerinden eşit olarak yararlanma hakkı** vardır.” Yine Beyannamenin 26. maddesinin 1. fıkrasına göre “herkes eğitim hakkına sahiptir... **Yükseköğretim, yeteneklerine göre herkese tam bir eşitlikle açık olmalıdır.**”

BM Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşmesinin 13. maddesinin 2. fıkrasının c bendine göre; sözleşmeye taraf devletlerin, eğitim hakkının tam olarak

T.C.
KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU

gerçekleştirilmesi amacı ile “yükseköğretimin... **kişisel yetenek temelinde herkese eşit derecede açık olması** sağlanacaktır” hususunu kabul ettiğini ifade etmektedir.

Ki bu husus T. C. Anayasasının “Genel Esaslar” başlıklı birinci kısmının X. “Kanun Önünde Eşitlik” başlığı altında 10. maddesinin 5. fıkrasında “**Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.**” şeklinde ifade bulmuştur.

Danıştay 12. Dairesinin 22.2.2006 tarih ve E. 2004/4382, K. 2006/539 sayılı kararında vurgulandığı gibi **idare hukuku alanında eşitlik ilkesi kamu hizmeti kavramı ile birlikte aktarılmaktadır.** Buna göre eşitlik kamu hizmetinin genel ilkelerinden biridir. Bu çerçevede idare, kamu hizmetini dilediğine sunmakta özgür olmadığı gibi, eşit durumda bulunanlara eşit biçimde sunmak zorundadır. Kamu hizmetinin tarafsızlığı ilkesi, ayrımcılık yapmama yükümlülüğünü de içinde barındırmaktadır.

2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun “Ana İlkeler” başlıklı 5. Maddesinin (e) bendine göre “**Yükseköğretimde imkân ve fırsat eşitliğini sağlayacak önlemler alınır.**” Yükseköğretim Kanununun “Yükseköğretim Kurulunun Görevleri” başlıklı kısmının 7. maddesinde “yükseköğretim kurumlarında ve bu kurumlara girişte **imkân ve fırsat eşitliği** sağlayacak önlemleri almak” YÖK’ün görevlerinden biri olarak sayılmıştır. Yükseköğretim Kanununun “Yükseköğretime Giriş ve Yerleştirme” başlıklı 45. Maddesine göre “**Yükseköğretim kurumlarına giriş ve yerleştirme işlemleri imkân ve fırsat eşitliğini sağlayacak tedbirleri almak kaydıyla,** Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen usul ve esaslara göre yapılır.”

Yine 6114 sayılı Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun “Sınava İlişkin Hükümler” başlıklı 3. bölümünün “Temel İlkeler” başlıklı kısmının 7. maddesinin birinci bendinde “sınav, ölçme, değerlendirme ve yerleştirme işlemleri, güvenilirlik, gizlilik, tarafsızlık, bilimsellik ilkeleri çerçevesinde ve adaylara fırsat eşitliği sağlayacak biçimde yapılır.” şeklinde düzenlemeler vardır.

Söz konusu mevzuat hükümleri bakımından başvuranın iki sınavın çakışmasından dolayı fırsat eşitliğinin ihlal edilmesinin yanı sıra eğitim hakkının ihlali de söz konusudur. BM İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin 26. maddesinde herkesin eğitim hakkına sahip olduğu ifade edilmektedir. Avrupa Konseyinin İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşmeye (Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi) Ek Protokolünün “Eğitim Hakkı” başlıklı 2. Maddesine göre de “hiç kimse eğitim hakkından yoksun bırakılamaz.” Buna paralel T. C. Anayasasının “Eğitim ve öğrenim hakkı ve ödevi” başlıklı 42. maddesi “kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz” hükmünü içermektedir.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine Ek Protokolünün 2. maddesindeki “hiç kimse eğitim hakkından yoksun bırakılamaz” şeklindeki olumsuz ifadesine rağmen Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin görüşüne göre devletlerin söz konusu hakkı güvence altına almak için pozitif yükümlülüğü dışında bırakılmamaktadır. Böylece eğitim hakkı, devlet tarafından sağlanması gereken eğitim kurumlarına giriş hakkının güvence altına alınmasını da kapsar.¹

¹ “Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Kapsamında Pozitif Yükümlülükler”, *Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Kılavuz Kitap*, İnsan Hakları El Kitapları, No: 7, 1. Baskı 2008

T.C.
KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU

Her iki sınava girme hakkı kazanmış adayların, aynı gün ve saatte sınav yapılması sebebiyle sınavlardan birine girerek diğer sınava girme hakkından dolayıyla da bu programa ilişkin eğitim hakkından vazgeçmeleri yönünde bir seçime maruz bırakılmaları Anayasamızın 42. Maddesinde hem bir hak hem de bir ödev olarak düzenlenen eğitim ve öğretim hakkının ihlali olduğu gibi, BM İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin yukarıda anılan 26. maddesi ile Avrupa Konseyi'nin İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşmeye Ek Protokolü'nün ' eğitim başlıklı' 2. Maddesinin de ihlalidir.

Şikâyetçi anılan sınavlarda başarılı olursa tercihi doğrultusunda belli bir eğitime devam etme hakkını kazanacak ve geleceği farklı şekillenecektir. Sınavlardan birine girememesi durumunda, şikâyetçinin giremediği sınavla ilgili gelecek eğitim-öğretim yılında eğitim hakkından yararlanma olanağı kalmayacaktır. Nitekim farklı tarihlerde yapılacak olması halinde iki sınava da giren adayın birinde başarılı olamamışken diğerini kazanma ihtimali de her zaman mümkündür.

Dolayısıyla şikâyetçinin girmek istediği iki sınavın çakışma durumu yukarıda sayılan mevzuat hükümleri ile çelişmektedir. Temel ilke olarak belirlenen yükseköğretim kurumlarına giriş ve sınavlarda adaya fırsat eşitliği, şikâyetçi T.E'ye sağlanmamıştır. Bir kamu hizmeti olan yükseköğretime giriş sınavlarından DGS ve Mühendislik Tamamlama sınavları şikâyetçi E'ye diğer adaylar gibi eşit şekilde sunulmayarak başvuranın eğitim hakkı ihlâl edildiğinden anılan sınavların aynı gün ve saatte yapılmasına ilişkin işlemlerin hukuka uygun olmadığı kanaatine varılmıştır.

II) Hakkaniyete Uygunluk Denetimi Yönünden Değerlendirme

12) ÖSYM'nin yazısında; Mühendislik Tamamlama sınavının teknik öğretmenler için, DGS'nin de iki yıllık eğitim veren meslek yüksekokulu ve açık öğretim ön lisans mezunları için düzenlendiği ifade edildikten sonra "kaldı ki bu iki farklı sınavda başarı gösteren adayların giriş yaptıkları Mühendislik programında görecekları eğitimin de farklı seviye, müfredat ve muafiyete tabi oldukları[nın] da açık ol[duğu]" denilmektedir. Bu ifadelerden ÖSYM Başkanlığının her iki sınava birden girmek isteyenlerin sadece mühendislik tamamlama amacının olacağını varsaydığı anlaşılmaktadır. Ancak Kurumumuza şikâyette bulunan T. E. gibi hem Teknik Eğitim Fakültesi mezunu olup Mühendislik Tamamlama Sınavına girmek isteyen hem de Açıköğretim Fakültesi Adalet Programı gibi mühendislikle ilgili olmayan bir bölümden sonra dikey geçiş ile eğitimin üst kısmına devam etmek isteyenler olabilir. Bu durumda olanlar için iki sınavın çakışması hak kaybına neden olmaktadır.

Aday portföyleri açısından DGS'ye meslek yüksekokulu mezunları ile beraber açık öğretim ön lisans programları mezunları girebilmektedir. Ülkemizde açık öğretime katılım çok yüksektir. Bundan dolayı DGS özel bir sınavdan çok katılımı yüksek genel bir sınavdır. Bu noktada genel bir sınavın Mühendislik Tamamlama Sınavı gibi daha özel bir sınav ile çakışması hakkaniyete uygun değildir.

İki sınavın başvuru sürelerinin birbirini takip etmesi, hatta Mühendislik Tamamlama Sınavının DGS başvuru süresinin bitiminden (5 Haziran 2013) sonra duyurulması nedeni ile kişiler iki sınav arasında mecburen tercih yapmak zorunda kalmışlardır. Bu durum

hakkaniyete uygun değildir. Kaldı ki ilgili idare bu iki sınavın aynı gün ve saatte yapılmasında mevzuat ve kurumsal zorunluluk bulunduğu dair iddia ve savunmada bulunmadığı gibi hakkaniyete uygun makul ve mantıklı bir gerekçe de ileri sürmemiştir.

Tüm bunlar birlikte değerlendirildiğinde; Yükseköğretim Genel Kurulunun anılan sınavların aynı gün ve saatte yapılmasını ilişkin karar ve işlemlerinin ve bu karar ve işlemlerin uygulayıcısı olan ÖSYM Başkanlığının idari işlemlerinin uluslararası mevzuat, anayasaya, kanunlar ve diğer mevzuat bakımından hukuka ve hakkaniyete uygun bulunmadığı sonuç ve kanaatine varılmıştır.

VII-HAK ARAMA ÖZGÜRLÜĞÜNE İLİŞKİN YASAL MEVZUAT

I-Dava Açma Süresinin Yeniden Başlaması

13) 14.6.2012 tarihli ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 21 inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, bu tavsiye kararı üzerine otuz gün içinde herhangi bir işlem tesis edilmez veya eylemde bulunulmaz ise durmuş olan dava açma süresinin kaldığı yerden işlemeye başlayacaktır.

II-İlgili İdarenin İşlemine Karşı Yargı Yolu

14) 2709 Sayılı 1982 Anayasası'nın Temel Hak ve Hürriyetlerin Korunması Başlıklı 40.maddesinin 2.fıkrasında, “Devlet, işlemlerinde, ilgili kişilerin hangi kanun yolları ve mercilere başvuracağını ve sürelerini belirtmek zorundadır.” hükmü yer almakta olup, 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 20 inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, ilgili idarenin işlemine karşı 60 günlük dava açma süresinden arta kalan süre içinde Ankara İdare Mahkemesine yargı yolu açıktır.

KARAR

Açıklanan gerekçelerle; Kurumumuza yapılan şikayet başvurularından, DGS için başvuran bir kısım adayların daha sonra aynı tarihte yapılacağı ilan edilen Mühendislik Tamamlama sınavına girmelerinin imkansızlığı karşısında bu sınava giriş için başvuruda bulunmadıkları, bir kısmının ise her iki sınav için de başvuruda buldukları görülmektedir. Her iki durumda da adaylar sınavların eş zamanlı yapılması sebebiyle girmeye hak kazandıkları iki sınavdan birisini seçmek durumunda bırakıldıkları için mağdur olacaktır.

DGS'ye başvurmuş olmakla beraber, şikayetçi ve onun gibi Mühendislik Tamamlama Sınavına bu sebeple başvuru yapmayanlar ile her iki sınava da müracaat etmelerine rağmen 21.7.2013 tarihinde yapılacak olan iki sınavdan birisini tercih etmek zorunda kalacak olan adayların hak kaybına uğramaması için, sınav tarihlerinin değiştirilmek suretiyle ilgili idarenin (YÖK VE ÖSYM) hatalı işleminin ivedilikle düzeltilmesi, yahut iki sınava da girmeye hak kazanmış adayların giremeyecekleri sınavlara eş değerli yeni bir işlemin tesisi hususunda tavsiyede bulunulmasına, 6328 sayılı Kanun'un yukarıda zikredilen 20.

T.C.
KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU

Maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca merciince (YÖK ve ÖSYM) bu karar üzerine tesis edilecek işlem ya da tavsiye edilen çözümün uygulanabilir nitelikte görülmediği takdirde gerekçesinin otuz gün içinde Kurumumuza bildirilmesinin zorunlu olduğuna, bu kararın şikayetçiye ve ilgili idareye tebliğine Türkiye Cumhuriyeti Kamu Başdenetçisi'nce karar verildi.

M. Nihat ÖMEROĞLU
Kamu Başdenetçisi